

ФАР ШАБЛА ВЪРХУ ДВЕ ФРЕНСКИ КАРТИ ОТ 1783 И 1787 ГОДИНА

Отсечка от картата "Carte de la Mer Noire" на капитан Франсоа Рейно от 1783 г. с част от западния бряг на Черно море с Шабла (**Samoula**) и фар Шабла (**Fanal**). Национална библиотека на Франция, Париж.

Картите се съхраняват в Националната библиотека на Франция в Париж. Те принадлежат към портфолио 99 на Военноморската хидрографска служба, посветено на картите на Черно море, Мраморно море и Азовско море.

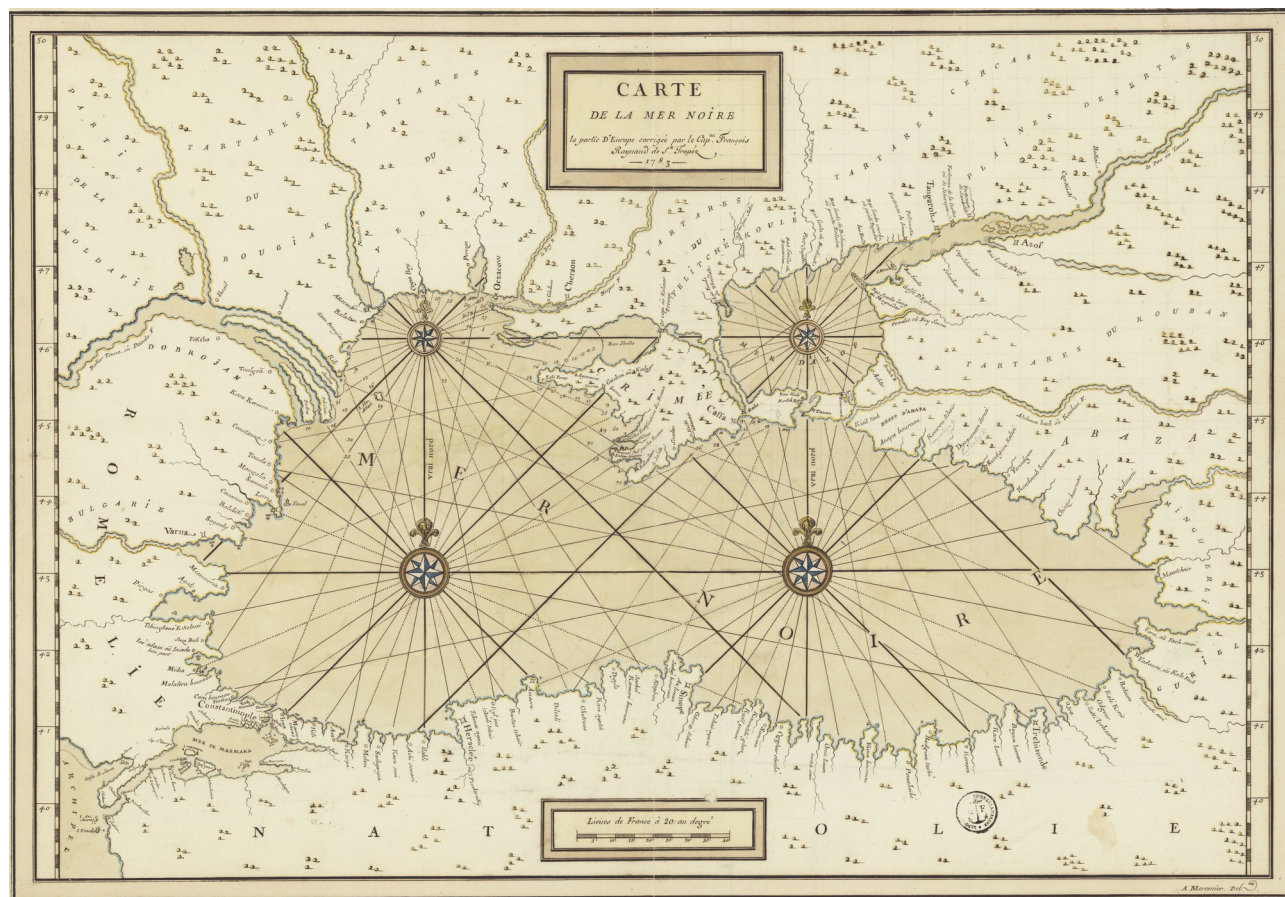
Първата карта: "Carte de la Mer Noire" (Карта на Черно море) е от 1783 г. Авторът на картата е капитан Франсоа Рейно (François Raynaud) от Сан Тропе (Saint Tropez). Тя е гравирана от гравьора Антоан Мерсение (Antoine Mercenier). Заглавието на картата, поместено в правоъгълна рамка, е: "Carte de la Mer Noire la partie d'Europe corrigée par le Cap[itaine] François Raynaud de S[ain]t Tropez, 1783". Картата е с размери 53 x 75 (51 x 73) см. Линейната скала за разстоянията - 20 френски левги в 1 градус (1 левга е равна на 4,445 км), е нанесена в долната част на картата (Lieues de France à 20 au degré). Картата е украсена с 4 рози на ветровете с 8 лъча (румба), с лилия сочеща на север (vrai nord). Курсовите линии (локсодроми) са нанесени с черно мастило. Крайбрежната линия е нанесена със синьо, черно и жълто мастило. Със знак котва са отбелязани удобните корабни стоянки – в заливите на нос Калиакра (Lecria), Варна (Varna), Инеада (Iné adassi ou Iniada bon port) и Мидия (Midia). Със специален знак – „кръст с 4 точки“ са нанесени опасните за корабоплаването плитчини и подводни скали. По северното крайбрежие на Черно море и полуостров Крим са нанесени и дълбочините в сажени (1 сажени е равен 1,8288 м). По западното крайбрежие са нанесени остров Змейний (I. Iné Adasi), срещу делтата на река Дунав, и два безименни острова – Кешиш адасъ / Света Анастасия и

Свети Иван (?) в Бургаския залив.

На картата е нанесена и Шабла (**Samoula**). Пред нос Шабла, със знаци „кръст с 4 точки“, е нанесен опасния за корабоплаването подводен риф. Със специален знак - „островърха фарова кула“, и надпис „Fanal“ (Фенер) е представен фар Шабла.

Засега това е най-ранното представяне на фар Шабла* върху географски карти (1783 г.).

Топоними по западното крайбрежие на Черно море: Kara Kermen (Кара Харман / Vadu), Constanza (Кюстенджа), Tousla (Тузла), Mangalia (Мангалия), **Samoula** (Шабла), Fanal (Фенер), Lecria (нос Калиакра), Cavarna (Каварна), Balchik (Балчик), Soganly (Соганлък), Varna (Варна), Messonvria (Несебър), Agoli (Анхиапо / Поморие), Pargos (Бургас), Tchinguéné Eskélesi (Ченгене икелеси), Suze Boli (Созопол), Iné adassi ou Iniada bon port (Инеада, добро пристанище), Midia (Мидия), Malatera bournou (нос Малатра).

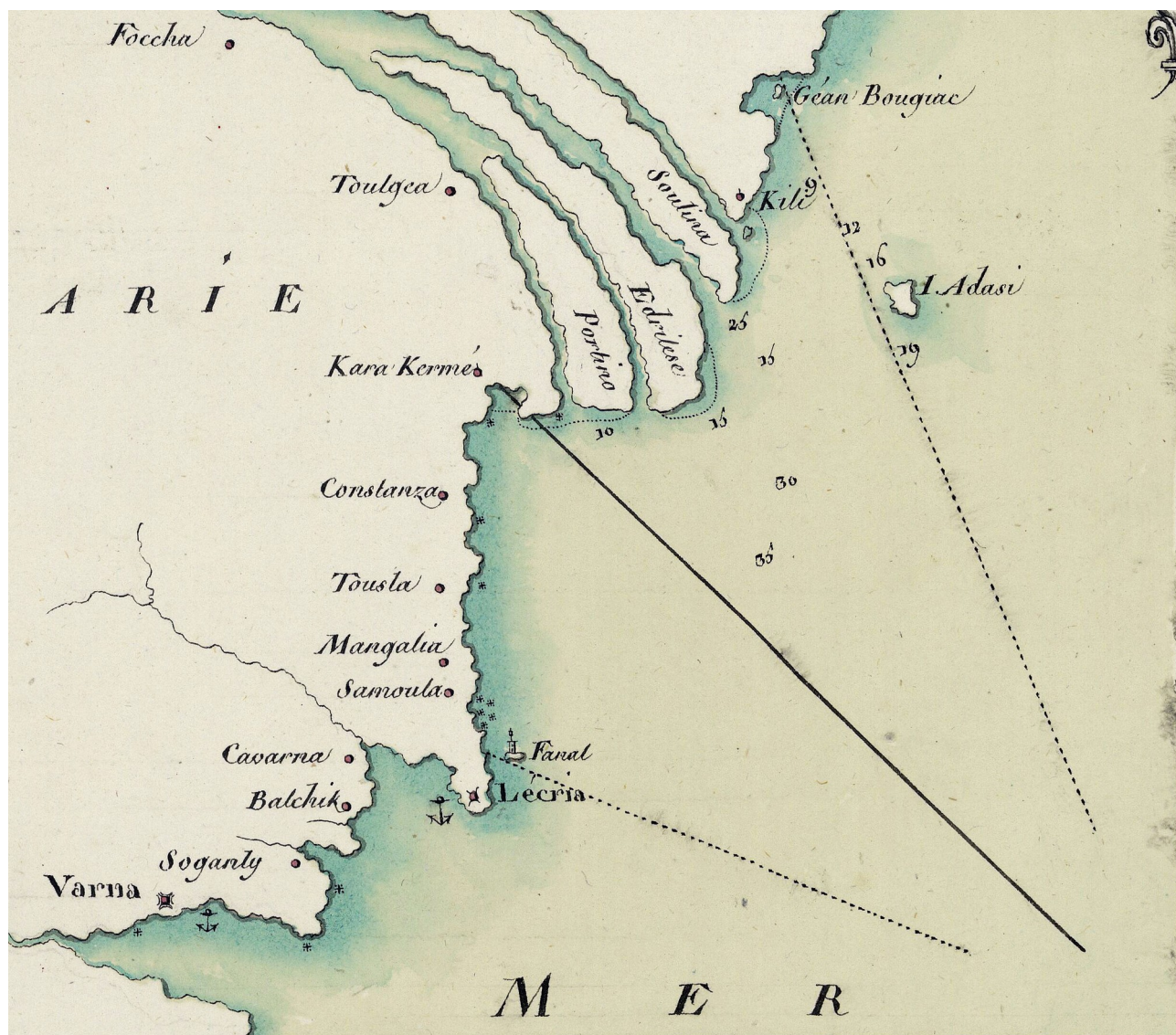
Carte de la Mer Noire / la partie d'Europe corrigée par le Cap[itai]ne François Raynaud de S[ain]t Tropez; A. Mercenier. Del., 1783. Bibliothèque nationale de France, département Cartes et plans, GE SH 18 PF 99 P 19.

Втората карта е от 1787 г. Авторът на картата е неизвестен**. Заглавието на картата "Carte de la Mer Noire", с размери 48 x 63 (45 x 62) см, е нанесено в горния ляв ъгъл, линейната скала за разстояния (във френски левги) – в долния десен ъгъл. Черно море е оцветено в светло зелено, крайбрежната линия – в тъмно зелено. Топонимите са нанесени с черно мастило. Селищата са представени със знаци в зависимост от големината и значението им. Варна (Varna) е представена със знак за крепост. Розата на ветровете, с лилия сочеща на север, е с 16 лъча (румба). В заливите на нос Калиакра (Lecria), Варна (Varna), Инеада (Iniada, Bon port) и Мидия (Midia) със знак „котва“ са отбелязани удобните корабни стоянки. Със специален знак – „кръст с 4 точки“ са нанесени опасните за корабоплаването плитчини и подводни скали. По северното крайбрежие на Черно море и полуостров Крим са нанесени и дълбочините в сажени. По западното крайбрежие са нанесени остров Змеиний (I. Adasi), срещу делтата на река Дунав, и два безименни острова – Кешиш адасъ / Света Анастасия и Свети Иван (?) в Бургаския залив.

На картата е нанесена и Шабла (**Samoula**). Пред нос Шабла, със знаци „кръст с 4 точки“, е нанесен

опасния за корабоплаването подводен риф. Със специален знак - „фарова кула“, и надпис „Fanal“ (Фенер) е представен фар Шабла.

Топоними по западното крайбрежие на Черно море: Kara Kermé (Кара Харман / Vadu), Constanza (Кюстенджа), Tousla (Тузла), Mangalia (Мангалия), **Samoula** (Шабла), Lecria (нос Калиакра), Cavarna (Каварна), Balchik (Балчик), Soganly (Соганлък), Varna (Варна), Messonvria (Несебър), Agoli (Анхиало / Поморие), Pîrgos (Бургас), Tchinguéné Eskélesi (Ченгене искелеси), Suze Boli (Созопол), Iné Adasi ou Iniada, Bon port (Инеада, добро пристанище), Midia (Мидия), Malatéra Born. (нос Малатра)***.

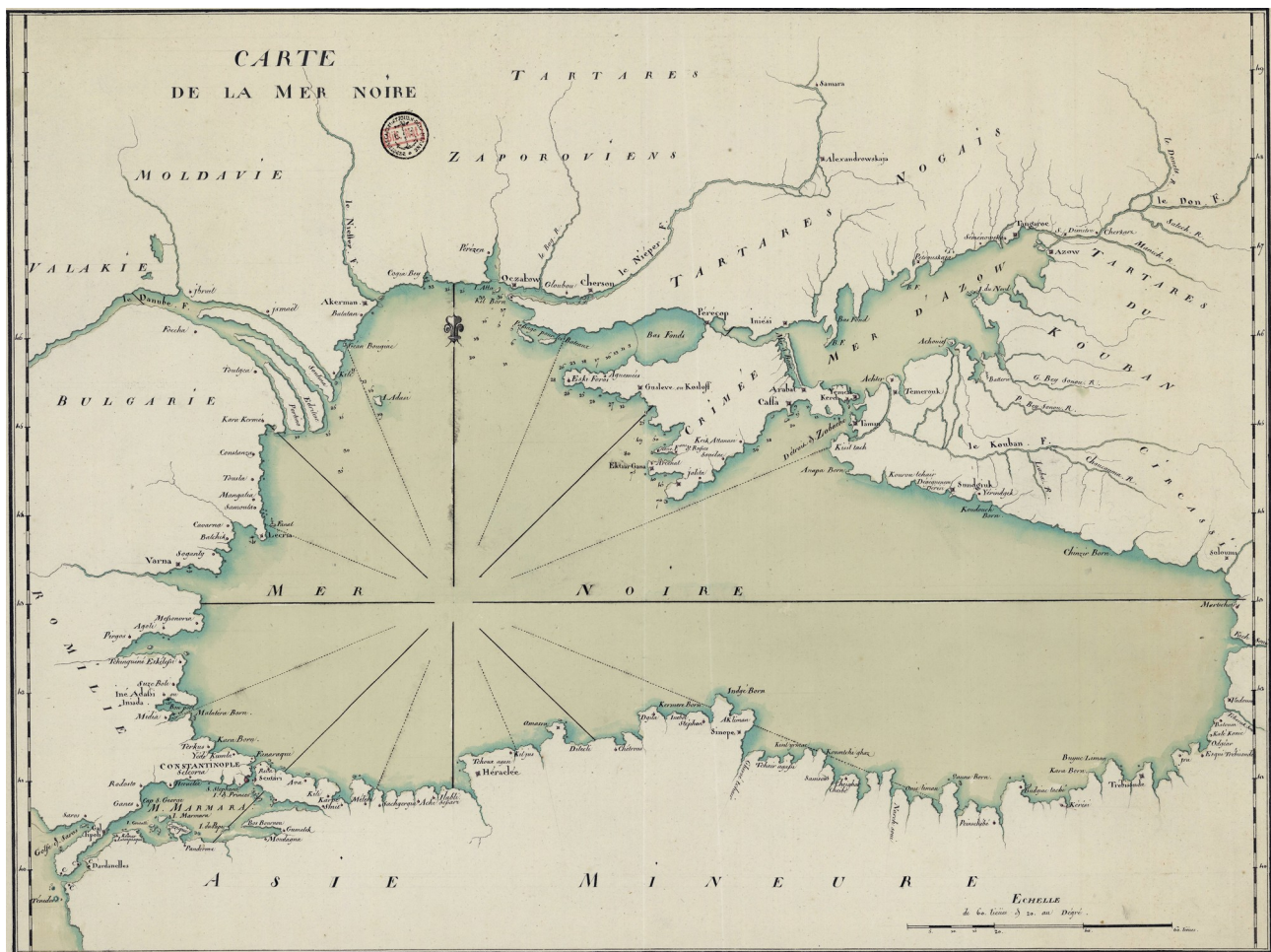

Отсечка от картата „Черно море“ от 1787 г. с част от западния бряг с Шабла (**Samoula**) и фар Шабла (**Fanal**). Национална библиотека на Франция, Париж.

* Фар Шабла е изграден при село Шайла (Şayla Köyü), близо до Варна, от капудан-паша (Kapdan-ı deya) (командващ военния флот на Османската империя) Дамат Мелек Мехмед-паша (1719-1802), при управлението на султан Мустафа III (1757-1774). Фарът започнал да излъчва светлина (от изгарянето на зехтин) на 24 май 1768 г.

** На гърба на картата е отбелязано: „Note: Mentions au verso: communiquée par le maréchal de Castries 1787; l'original a été apporté de Russie par M. de la Colinière“ (съобщено от маршал дьо Кастри 1787; оригиналът е донесен от Русия от г-н дьо ла Колиниер).

*** Ако съдим по еднаквото представяне на топонимите по западния бряг на Черно море двете карти са почти идентични.

Carte de la Mer Noire, 1787. Bibliothèque nationale de France, département Cartes et plans, GE SH 18 Pf 99 P 23/2 D.

Анастас АНГЕЛОВ